

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi G. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. I AGa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2022 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt I AGa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu G. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. oddala skargę w pozostałej części;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego G. S. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 31 stycznia 2022 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki G. S., zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o: stwierdzenie, że w postępowaniu przed

Sądem Apelacyjnym w [...] sygn. akt I AGa [...] nastąpiło naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zlecenie sądowi prowadzącemu postępowanie podjęcie odpowiednich czynności bądź rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym w terminie 3 miesięcy, zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 10.000 zł.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że na rozprawie w dniu 17 grudnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w [...] wydał postanowienie w przedmiocie zwrócenia się do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym, które zostanie sformułowane na posiedzeniu niejawnym. Do chwili złożenia skargi pytanie nie zostało sformułowane a w sprawie nie podjęto żadnych czynności.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę z dnia 9 marca 2022 r. wnosił o jej oddalenie. W uzasadnieniu podał, że Sąd Apelacyjny w [...] podejmował różne czynności, m.in. ustanowił kuratora procesowego dla nieznanego z miejsca pobytu, wyznaczył termin rozprawy na dzień 17 grudnia 2020 r., a następnie na dzień 30 marca 2022 r., zaś szereg czynności wykonywano z opóźnieniem ze względu na trudności w funkcjonowaniu sądów związane z pandemią COVID-19.

W piśmie z dnia 25 marca 2022 r. pełnomocnik G. S. podtrzymał stanowisko wyrażone w skardze na przewlekłość postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego

postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga

uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 grudnia 2019 r. wpłynęła do tego sądu 3 lutego 2020 r., zaś akta zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w [...] w dniu 6 lutego 2020 r. W dniu 25 marca 2020 r. wpłynęła odpowiedź na apelację. Dnia 16 października 2020 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 17 grudnia 2020 r. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 17 grudnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w [...] wydał postanowienie w przedmiocie zwrócenia się do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym, które miało zostać sformułowane na posiedzeniu niejawnym oraz odroczył rozprawę na termin, który zostanie podany z urzędu. Do chwili złożenia skargi na przewlekłość postępowania (tj. do 31 stycznia 2022 r.) pytanie nie zostało sformułowane a w sprawie nie podejmowano czynności. W dniu 31 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 30 marca 2022 r. i tego dnia wydał wyrok.

Sąd Najwyższy zauważył i uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy sygn. akt I AGa [...] w Sądzie Apelacyjnym w [...] na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązywał od dnia 14 marca 2020 r. do 20 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2020, poz. 433), natomiast od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Istotne znaczenie dla stwierdzenia tego, czy doszło do przewlekłości w analizowanej sprawie ma treść art. 15zzs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach

sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania beczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12).

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i nawet po odjęciu okresu od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. wciąż wynosił ponad 12 miesięcy, bowiem w okresie od dnia 17 grudnia 2020 r. do dnia 31 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w [...] nie podejmował żadnych czynności.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt I AGa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 10.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się od wniesienia pozwu w dniu 18 grudnia 2018 r., to za każdy z trzech zakończonych lat postępowania na rzecz skarżącego należałoby zasądzić kwotę 1.500 zł. Jednakże z uwagi na ustawowe zastrzeżenie

minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2.000 zł, tę też kwotę należało zasądzić na rzecz skarżącego. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącemu żądanej przez niego kwoty 10.000 zł. Ostatecznie, powództwo wytoczone przez G. S. zostało oddalone, stąd szybsze rozpoznanie sprawy nie spowodowałoby, że sytuacja finansowa jego przedsiębiorstwa uległaby poprawie. Zasądzana suma pieniężna w swej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie poprawę bytu materialnego skarżącego pozostającego w trudnej sytuacji ekonomicznej czy łagodzenie zachodzących w gospodarce procesów inflacyjnych. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość rozstrzygnął jak w pkt 3 sentencji postanowienia, a na mocy art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania jak w pkt 4 sentencji postanowienia. Wobec wydania w sprawie wyroku w dniu 30 marca 2022 r., brak było podstaw do nakazywania Sądowi Apelacyjnemu w [...] podejmowania odpowiednich czynności.

a.S.